

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 23.5.2022, dnro VN/13663/2022

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023–2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023–2027 sekä asetuksesta selvityksen sisällöstä

LAUSUNTOPYYNTÖ

Ympäristöministeriö on pyytänyt Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (jäljempänä ELY-keskus) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023–2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023–2027. Lausuntoa on pyydetty myös luonnokseen liittyvästä asetusalunnoksesta perustelumuiotioineen.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annettua lakia (989/2009) väliaikaisesti niin, että eräille vihreää siirtymää tukevia investointeja koskeville ympäristönsuojelulain (527/2014) ja vesilain (587/2011) mukaisille lupahakemuksille säädettäisiin väliaikainen menettelyllinen etusija vuosiksi 2023–2025. Lisäksi vesilakiin ja ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin väliaikaisesti säännökset siitä, että näitä hankkeita koskevia valitusasioita käsiteltäisiin hallintotuomioistuimissa kiireellisinä vuosina 2023–2027. Myös maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) lisättäisiin väliaikainen säännös uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskevan valituksen ja tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa koskevan valituksen käsittelystä kiireellisenä vuosina 2023–2027.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus esittää lausuntonaan seuraavaa:

ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO

Esityksessä uudistuksen keskeinen tavoite on vihreän siirtymän eräiden investointien edistäminen nopeuttamalla niitä koskevien lupahakemusten käsittelyä aluehallintovirastoissa ja niitä koskevien valitusten käsittelyä hallintotuomioistuimissa. ELY-keskus pitää lakiesityksen tavoitteita kannatettavina vihreän siirtymän edistämiseksi. Tavoitteiden

saavuttamiseksi ELY-keskus pyytää kuitenkin jatkovalmistelussa kiinnittämään huomiota vielä seuraaviin seikkoihin:

Esityksessä tultaisiin lisäämään maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) väliaikainen säännös 188 a § uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskevan valituksen ja tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa koskevan valituksen käsittelystä kiireellisenä vuosina 2023—2027. Tuulivoimatuotannon lisäksi voi olla myös muuta merkittävää vihreää siirtymää tukevaa primäärienergiatuotantoa ja niihin liittyvän energiasiirtoinfran kehittämistarvetta. Tämän vuoksi nopeutetussa menettelyssä on perusteltua huomioida kaikki kaavamuodot, koska hankkeiden toteutus voi edellyttää muutoksia myös yleiskaavoitukseen (ei pelkästään tuulivoimayleiskaavoihin) tai maakuntakaavoihin.

Vihreää siirtymää tukevat hankkeet eivät rajaudu pelkästään energiatuotantoon. Tavoitetta tukevat hankkeet voivat liittyä myös esimerkiksi tuotantotalouteen tai liikenneinfran ratkaisuihin. Mainituissa tapauksissa hanke voi edellyttää kaavallista tarkastelua. Hallituksen esityksessä tulisi harkita, että maankäyttö- ja rakennuslain muutosesityksessä huomioitaisiin vihreää siirtymää tukevat hankkeet riittävän laajasti.

ELY-keskus huomauttaa, että 2 a § soveltamisalassa on tarkoituksenmukaista säätää etusija-käsite koskemaan laajasti uusiutuvaa energiaa edistäviä hankkeita, pyrkimättä yksilöimään tarkemmin laitostyyppisiä. Uusiutuvaa energiaa koskevissa hankkeissa on esiintynyt ja tulee esiintymään teknologialtaan uudentyyppejä ratkaisuja, jotka eivät ole olleet Suomessa tai muuallakaan vielä teollisessa mittakaavassa käytössä. Tarkempi pyrkimys rajata laitostyyppisiä nyt tiedossa oleviin laitoksiin, voi aiheuttaa laitosluektion nopean vanhenemisen, kun power-to-x ja muut vihreän siirtymän teknologiat kehittyvät. Etenkin Kaakkois-Suomessa asialla on alueellista merkitystä LUT-yliopiston vahvan tutkimuksellisen vaikutuksen vuoksi. Keskeistä on myös löytää uusia ratkaisuja mm. maakaasun korvaajaksi, sekä jakeluverkoston ja yleensäkin alueellisen infran uudelleen hyödyntämiseksi, mikä voi osaltaan myös tarkoittaa uudentyyppejä pilottilaitoksia.

Uusien teknologioiden käyttöönoton myötä on oleellista varmistaa, että myös ELY-keskuksissa on riittävästi asiantuntemusta vihreän siirtymän edistämiseksi. Henkilöresurssien riittävyys koskee erityisesti YVA-menettelyjä, kun tarvitaan entistä laajempaa asiantuntemusta luvituksen sujuvoittamiseksi. Myös AVI:n lupahakemuksiin lausuminen tavoiteajassa vie resursseja.

ELY-keskus muistuttaa myös, että uudistuksessa on keskeistä huomioida, että ympäristönsuojelun tavoitteet eivät heikkene viranomaismenettelyn nykyisestä tasosta uudistuksen myötä: On riski, että asetusluonnoksessa esitetty hakijan arvio toiminnan ympäristövaikutuksista ei ole riittävä pohja hankkeen ympäristömyönteisyyden arvioimiselle, ja että hankkeiden

6.6.2022

todelliset ympäristövaikutukset eivät tule luotettavasti arvioitua pelkästään hakijan ilmoituksella.

ASIAN KÄSITTELY

Lausunnon valmisteluun on osallistunut myös alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Perttola.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Maria Kuulusa ja ratkaissut ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen johtajan sijainen, vesistöpäällikkö Visa Niittyniemi.

Tämä asiakirja KEHA/4899/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/4899/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Niittyniemi Visa 06.06.2022 12:45

Esittelijä Kuulusa Maria 06.06.2022 13:08